

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

EBRU DİNÇER / TÜRKİYE

(Başvuru No. 43347/09)

KARAR

STRAZBURG

29 Ocak 2019

İşbu karar, Sözleşme'nin 44 § 2 maddesinde belirtilen koşullar çerçevesinde kesinleşecektir. Bazı şekli düzeltmelere tabi tutulabilir.

© T.C. Adalet Bakanlığı, 2019. Bu gayri resmî çeviri, Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığı tarafından yapılmış olup, Mahkeme açısından bağlayıcılığı bulunmamaktadır. Bu çeviri, davanın adının tam olarak belirtilmiş olması ve yukarıdaki telif hakkı bilgisiyle beraber olması koşulu ile Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığına atıfta bulunmak suretiyle ticari olmayan amaçlarla alıntılanabilir.

Ebru Dinçer / Türkiye davasında,*Başkan*

Robert Spano,

Hâkimler

Paul Lemmens,

Işıl Karakaş,

Julia Laffranque,

Jon Fridrik Kjølbro,

Stéphanie Mourou-Vikström,

Ivana Jelić,

ve *Bölüm Yazı İşleri Müdürü* Stanley Naismith'in katılımıyla Daire halinde toplanan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Bölüm) 8 Ocak 2019 tarihinde gerçekleştirdiği müzakereler sonucunda anılan tarihte aşağıdaki kararı vermiştir:

USUL

1. Türkiye Cumhuriyeti aleyhine açılan davanın temelinde, aralarında Ebru Dinçer'in ("başvuran") de bulunduğu üç Türk vatandaşının 31 Temmuz 2009 tarihinde, İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşme'nin ("Sözleşme") 34. maddesi uyarınca yapmış oldukları başvuru (No. 43347/09) bulunmaktadır.

2. İlgililer, İstanbul Barosuna bağlı Avukatlar S. Ballıkaya Çelik ve M. Çelik tarafından temsil edilmişlerdir. Türk Hükümeti ("Hükümet") ise kendi görevlisi tarafından temsil edilmiştir.

3. Başvuru, yalnızca başvuran hakkında, Sözleşme'nin 2 ve 3. maddelerinin esas yönü ile 13. maddesi -somut olayda ileri sürülen usuli meselelere ilişkin olarak- bağlamındaki şikâyetler ile ilgili olarak, 16 Mart 2015 tarihinde Hükümete bildirilmiştir.

Başvurunun geri kalan kısmı, Mahkeme İç Tüzüğü'nün 54. maddesinin 3. fıkrası uyarınca kabul edilemez olarak açıklanmıştır.

OLAY ve OLGULAR

I. DAVANIN KOŞULLARI

A. Başlangıç

4. Başvuran 1976 doğumludur. Olayların meydana geldiği dönemde, Bayrampaşa Cezaevinde (İstanbul) tutuklu bulunmaktaydı.

5. Farklı cezaevlerinde kalan çok sayıda mahkûm, Ekim 2000'de, bilhassa daha küçük yaşam birimlerinin uygulamaya konulmasını amaçlayan F Tipi Cezaevleri projesini protesto etmek amacıyla açlık grevine başlamıştır.

Güvenlik güçleri 19 Aralık 2000 tarihinde, aralarında Bayrampaşa Cezaevinin de bulunduğu yirmi kadar cezaevine eş zamanlı müdahalede bulunmuşlardır. "Hayata Dönüş" adı verilen bu operasyon sırasında şiddetli çatışmalar yaşanmıştır. Bayrampaşa Cezaevine yapılan operasyon bilhassa, on iki mahkûmun hayatını kaybettiği; başvuran da dâhil olmak üzere elliye yakınının yaralandığı C Blok'a yönelikti.

6. İhtilaf konusu olaylar ile bunların akabinde açılan davaların ayrıntılı anlatımı, olayla ilgili olan, diğerlerinin yanı sıra, aynı *İsmail Altun /Türkiye* (No. 22932/02, 21 Eylül 2010) ve *Erol Arıkan ve diğerleri/Türkiye* (No. 19262/09, 20 Kasım 2012) kararlarında yer almaktadır. Bununla birlikte, davaya ilişkin en göze çarpan koşulları aşağıda hatırlatmak uygun olacaktır.

B. Güvenlik Güçlerinin Müdahalesi

7. Operasyon sonrasında düzenlenen tutanak kapsamında, müdahalenin öğleden sonraya kalmadan sona ermesi için sabah saat 5.00 sıralarında başladığı belirtilmiştir. Güvenlik güçlerinin teslim ol çağrısına rağmen, diğer mahkûmlar hücre kapılarının arkasına barikatlar kurmuş; ateşli silahlar, alev makineleri, Molotof kokteylleri ve yanıcı maddeler kullanarak, direnişlerine devam etmişlerdir. Güvenlik güçleri, isyancıları etkisiz hale getirmek için çok miktarda göz yaşartıcı bomba kullanmış; ateşli silahlarına yalnızca gereklilik halinde başvurmuşlardır.

Başvuran, söz konusu operasyon sırasında kadınlar koğuşunda çıkan yangın sırasında ciddi şekilde yanmıştır.

8. İtfaiyeciler tarafından operasyon bitiminde düzenlenen rapora göre, söz konusu yangının, mahkûmlar tarafından şilte ve yatakların ateşe verilerek başlatıldığı “tahmin edilmektedir”. İtfaiyecilere göre, yangın daha sonra tüm koğuşa yayılmıştır.

9. Ancak, Eyüp Savcılığı tarafından görevlendirilen Adli Tıp Kurumu ilk olarak, koğuştaki bulunan göz yaşartıcı el bombalarının üzerinde şu ibarenin yer aldığını gözlemlemiştir:

“Kapalı yerde kullanmayın, yeterli hava akımı olması gereklidir (...) Bombayı insan veya yanabilecek malzeme olmayan sahaya fırlat. ”

Adli Tıp Kurumu 14 Şubat 2001 tarihli raporunda, söz konusu koğuştaki, kâğıt, giysi ve sünger yatak gibi yanıcı maddelerin yanı sıra içerisinde benzen ve toluen kalıntılarının olduğu plastik bir şişe de bulunduğunu kaydetmiştir. Bilirkişiler, yanarak ölen kişilerin üzerinden alınan giysi ve doku kalıntılarında organik solventlerin yanı sıra etanol ve metanol saptandığını belirterek, yangının nedenini kesin olarak tespit etmenin mümkün olmadığı sonucuna varmışlardır. Bilirkişiler, yangının, yanıcı maddelerin bulunduğu bir alanda çok fazla göz yaşartıcı el bombası atılması

sonucu meydana gelmiş olabileceği gibi, mahkûmlar tarafından bilerek çıkartılmış olabileceği değerlendirmesinde bulunmuşlardır.

C. Başvuranın Tıbbi Tedavisi

10. Olay yerlerinin tahliye edilmesi sonrasında, saat 14.00 sıralarında, başvuran öncelikle Sağmalcılar Devlet Hastanesine götürülmüş; doktorlar, ilgilinin yüzünün tamamında, boynunun % 10'unda, sırtının % 15'inde ve ellerinin % 7'sinde olmak üzere vücudunun % 30 ila 32'sini kaplayan ikinci derece yanıklar gözlemlemişlerdir. Konuyla ilgili düzenlenen 4340027 sayılı raporda, başvuranın hayatını tehdit eden bir tanıdan bahsedilmemektedir.

11. Başvuran saat 22.30'da Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Hastanesi Yanık Servisine ("Hastane") sevk edilmiştir. Doktorlar, ilgilinin vücudunun % 22'sinde, ateşe doğrudan temas etme neticesinde meydana gelen ve ödemle seyreden ikinci ve üçüncü derece yanıklar gözlemlemiş ve ilk yardımda bulunmuşlardır.

Hastane tarafından, 20 Aralık 2000 tarihinde, söz konusu tespitleri tekrar eden ancak tıbbi prognoz konusunda herhangi bir bilgi bulunmayan 13558 sayılı geçici bir belge düzenlenmiştir.

12. Başvuran ertesi gün, hastanenin plastik cerrahi servisine kabul edilmiş; burada deri grefti ile birinci yüz rekonstrüksiyonu yapılmıştır. Başvuran 22, 23, 25 ve 28 Aralık'ta cerrahlar ve psikiyatristler tarafından takip edilmiştir. Ayrıca, 2 ve 15 Ocak 2001 tarihlerinde olmak üzere, iki defa greft rekonstrüksiyonu uygulanmıştır.

13. Bu arada Eyüp Adli Tıp Kurumu 11 Ocak 2001 tarihinde, yine ciddi yanıklara maruz kalan başka bir tutuklu olan başvuran Hacer Arıkan'ın da aralarında bulunduğu on bir yaralı mahkûmun klinik tabloları ile ilgili bir rapor düzenlemiştir. Adli Tıp Kurumu, Hastane tarafından düzenlenen yukarıda anılan geçici belge kapsamında (yukarıda 11. paragraf),

başvuranın, hayat, tehlike arz etmeyen ancak on beş gün iş göremezlik gerektiren yaralara maruz kaldığı sonucuna varmıştır. Hacer Arıkan'ın ise hayati tehlikesinin bulunduğu kanaatine varmıştır.

14. Başvurana 23 Ocak 2001 tarihinde, akut strese bağlı sıkıntılar nedeniyle anksiyolitik tedavi uygulanmıştır.

15. Başvuran 31 Ocak 2001 tarihinde hastaneden ayrılmış ve yeniden muayene edildiği Bayrampaşa Devlet Hastanesine sevk edilmiştir.

Düzenlenen rapor kapsamında, 2 Mart 2001 tarihinde, başvuranın vücudundaki yanıkların hayati tehlike doğuracak nitelikte oldukları kaydedilmiştir. Söz konusu riskin yapılan tedavi ve cerrahi müdahaleler sonrasında ortadan kalktığını; ancak ilgilinin ellerinde ve göz kapaklarında meydana gelen deformasyonların ve yaraların rekonstrüktif ameliyatlara gerektirdiği belirtilmekteydi.

16. Başvuran 26 Mart 2001 tarihinde, yeniden hastanenin plastik cerrahi servisine götürülmüş; burada göz kapağı grefti yapılmış ve sonrasında 9 Nisan, 28 Mayıs ve 21 Haziran 2002 tarihlerinde, üç aşamada gerçekleştirilen kafa derisi rekonstrüksiyonu uygulanmıştır.

17. Başvuran daha sonra, İsviçre'ye gittiği 2002 yılına kadar ayaktan muayene edilmiştir. Başvuran burada ek tedavilerden yararlanmış ve İsviçre Kızıl Haç tarafından verilen maddi yardım sayesinde yeniden ameliyat edilmiştir.

D. Somut Olayda Yürütülen Yargılamalar

1. Operasyon sırasında meydana gelen yaralanma ve ölüm vakaları nedeniyle jandarmalar hakkında açılan ceza davası

18. 8 Mayıs 2003 ve 21 Eylül 2006 tarihleri arasındaki uzun bir idari aşama sonunda, 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun'un gerektirdiği üzere, suçlanan jandarma personeli hakkında soruşturma izni verilmesi amacıyla (bk. yukarıda anılan

Erol Arıkan ve diğerleri kararı, §§ 29 ila 36), Bakırköy Cumhuriyet Savcısı 20 Nisan 2010 tarihinde, 39 jandarmayı, görevin ifası sırasında adam öldürmek ve adam öldürmeye teşebbüs etmekle suçlamıştır. Bakırköy Ağır Ceza Mahkemesinde 2010/172 dosya numarasıyla kamu davası açılmıştır.

19. Söz konusu dava halen derdest iken, İstanbul Savcılığı 17 Şubat 2015 tarihinde, zaman içerisinde kimlikleri teşhis edilen diğer 157 jandarma mensubunu, 2015/144 sayılı dosyayla, İstanbul Ağır Ceza Mahkemesine sevk etmiştir.

İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi 5 Mart 2015 tarihinde, bu dosyayı, Bakırköy Ağır Ceza Mahkemesinde inceleme aşamasında olan 2010/172 sayılı dosya ile birleştirmeye karar vermiştir.

20. Bakırköy Ağır Ceza Mahkemesi 6 Mayıs 2015 tarihinde, ilk olarak kendisine danışılmadığı gerekçesiyle, söz konusu dosyaların birleştirilmesini reddetmiştir. Hâkimler, bu konu hakkında karar vermesi için Yargıtay'a başvurmuşlardır.

21. Yargıtay 13 Temmuz 2015 tarihinde, bu iki davayı görmekle görevli mahkemenin Bakırköy Ağır Ceza Mahkemesi olduğunu açıklamıştır. Dosyada yer alan bilgilere göre, Bakırköy Ağır Ceza Mahkemesinin 24 Mart 2016 tarihinde duruşma yapması ve sanıkları dinlemeye başlaması gerekmektedir.

Görünüşe göre yargılama halen derdesttir.

2. Mahkûmların tahliye edilmeleri sırasında, görevi kötüye kullanma ve kötü muamele nedeniyle cezaevi personeli ve jandarmalar hakkında açılan ceza davası

22. Eyüp Cumhuriyet Savcısı 16 Temmuz 2001 tarihinde, cezaevine ateşli silah sokulmasına izin verdikleri gerekçesiyle, görevi kötüye kullanma nedeniyle cezaevinde görevli olan 155 gardiyan ve jandarma hakkında iddianame düzenlemiştir. Aynı zamanda, 1.460 jandarma hakkında, 19 Aralık 2000 tarihinde gerçekleşen operasyon sonrasında mahkûmların

tahliye edilmeleri sırasında kötü muamelede bulunma suçundan dava açmıştır.

23. Eyüp Asliye Ceza Mahkemesi 2 Şubat 2007 tarihinde, cezaevi personeli hakkında açılan davanın, mahkûmları tahliye eden jandarmalar ile ilgili olan kısmının tefrik edilmesine ve tefrik edilen davanın 2007/240 sayılı dava dosyası üzerinden yürütülmesine karar vermiştir.

Eyüp Asliye Ceza Mahkemesi 23 Haziran 2008 tarihli kararla, üzerlerine atılı suçların 19 Aralık 2000 tarihine dayandığı ve zaman aşımı süresinin 19 Haziran 2008 tarihinde dolduğu tespitlerinde bulunarak, cezaevi personeli yönünden davanın zaman aşımı nedeniyle düşürülmesine karar vermiştir. Bu karara karşı temyiz başvurusunda bulunulmamış olması nedeniyle, 15 Eylül 2008 tarihinde kesinleşmiştir.

24. Eyüp Asliye Ceza Mahkemesi 23 Haziran 2008 tarihinde, bahse konu 1.460 jandarma hakkında 2001/934 sayılı dosya üzerinden görülmekte olan davanın zaman aşımı nedeniyle düşürülmesine karar vermiştir.

Bazı müdahil taraflar bu karara karşı temyiz başvurusunda bulunmuşlardır. Başvuran, temyiz başvurusunda bulunanlar arasında yer almamaktadır. Yargıtay, 31 Mayıs 2011 tarihli kararla, temyiz başvurusunun reddine karar vermiştir.

3. Mahkûmlar hakkında açılan ceza davası

25. Eyüp Cumhuriyet Savcısı 27 Şubat 2001 tarihinde, başvuranın da aralarında bulunduğu 167 mahkûmu, ayaklanma suçundan Eyüp Asliye Ceza Mahkemesine sevk etmiştir. Başvuran 8 Mayıs 2001 tarihinde, tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakılmıştır.

26. Mahkeme 28 Nisan 2009 tarihinde, zaman aşımı nedeniyle kamu davasının düşürülmesine karar vermiştir. Söz konusu karar 13 Şubat 2012 tarihinde Yargıtay tarafından onanmıştır.

4. İdare Mahkemesi Önündeki Tam Yargı Davası

27. Başvuran 2002 yılında, 19 Aralık 2000 tarihli operasyon sırasında maruz kaldığını ifade ettiği yaralar nedeniyle İstanbul İdare Mahkemesi önünde İçişleri Bakanlığına karşı tazminat davası açmıştır.

İdare Mahkemesi, 18 Temmuz 2007 tarihli kararla, yangının nasıl ve kim tarafından çıkarıldığının tespit edilmesinin imkânsız olduğu ve başvuranın adının güvenlik güçlerine direnen mahkûmlar arasında “yer aldığı” gerekçesiyle, idareye atfedilebilir nitelikte herhangi bir kusurun bulunmaması nedeniyle başvuranın tazminat talebinin reddine karar vermiştir. İdare Mahkemesi, idarenin, ilgilinin yaralanmasından sorumlu tutulamayacağı değerlendirmesinde bulunmuştur.

Danıştay, 8 Mayıs 2012 tarihinde, söz konusu kararı onamıştır.

II. İLGİLİ İÇ HUKUK KURALLARI VE UYGULAMASI

28. Olayların meydana geldiği dönemde yürürlükte olan, somut olayla ilgili iç hukuk kuralları ve uygulaması, *Ceyhan Demir ve diğerleri/Türkiye* (No. 34491/97, §§ 77-80, 13 Ocak 2005) ve *Gömi ve diğerleri/Türkiye* (No. 35962/97, §§ 42-45, 21 Aralık 2006) kararlarında yer almaktadır.

29. Avrupa İşkencenin ve İnsanlık Dışı ya da Onur Kırıcı Ceza ve Muamelenin Önlenmesi Komitesinin, 19 Aralık 2000 tarihinde güvenlik güçleri tarafından yürütülen ayaklanma karşıtı operasyonlar ile ilgili 13 Aralık 2001 tarihli raporu (*CPT/Inf (2001) 31*) *İsmail Altun* (yukarıda anılan, § 57) kararında yer almaktadır.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME

I. DAVANIN KONUSU

30. Başvuran, Sözleşme'nin 2 ve 3. maddelerine dayanarak, ihtilaf konusu operasyon sırasında çok fazla göz yaşartıcı el bombası kullanılması nedeniyle ciddi yaralanmalara maruz kaldığından, operasyon alanından tahliye edilme koşullarından ve durumunun gerektirdiği acil tıbbi tedavilerden yararlanmamış olmasından yakınmaktadır.

31. Başvuran ayrıca, Sözleşme'nin 13. maddesine dayanarak, diğerlerinin yanı sıra, olayda yürütülen soruşturmaların ve davaların yavaşlığı ve etkin olmaması -mağduru olduğunu düşündüğü olayların sorumluları hakkında açılan ceza davasının zaman aşımı nedeniyle düşmesine neden olan koşullar- dikkate alındığında, bu şikâyetlerini ileri sürmek için etkili bir hukuk yoluna sahip olmadığından da yakınmaktadır.

32. Hükümet, söz konusu şikâyetlerin kabul edilebilirliği hususu saklı kalmak kaydıyla, Sözleşme'nin 13. maddesi bağlamındaki şikâyetin, duruma göre, Sözleşme'nin 2 ve/veya 3. maddelerinin yalnızca usul yönünden incelenmesi gerektiği kanaatine varmaktadır.

33. Mahkeme -üç kısımda ifade edilen (yukarıda 30. paragraf)- birinci şikâyet ile ilgili olarak, mevcut olguların, öncelikle ihtilaf konusu yangının nedeninin tespit edilmesine ilişkin tartışmaya açık sorunlara eğilmek zorunda kalmadan bir niteleme yapması için yeterli olduğu kanaatindedir.

Bu bağlamda, Mahkeme, mağdurun ölümü söz konusu olmadığına, devlet memurları tarafından istisnai koşullarda maruz kalınan fiziksel kötü muamelelerin, diğerlerinin yanı sıra, kullanılan gücün türü ve derecesi ile bu gücün kullanımına neden olan açık amaç ve niyetlere bağlı olarak, Sözleşme'nin 2. maddesi açısından incelenebileceğini hatırlatmaktadır (bk. *mutatis mutandis* (gerekli değişiklikler yapılmak koşuluyla), *İlhan/Türkiye* [BD], No. 22277/93, § 76, AİHM 2000-VII, *Makaratzis/Yunanistan* [BD],

No. 50385/99, § 51, AİHM 2004–XI, *Tzekov/Bulgaristan*, No. 45500/99, § 40, 23 Şubat 2006 ve *Perişan ve diğerleri/Türkiye*, No. 12336/03, § 89, 20 Mayıs 2010). Söz konusu ilkenin daha ayrıntılı bir incelemesi için, Mahkeme, *Vefa Serdar/Türkiye* (No. 7309/04, §§ 75 ila 80, 27 Ocak 2015) kararına atıfta bulunmaktadır.

34. Mahkeme, diğerlerinin yanı sıra -doğası gereği ölümcül olmayan- göz yaşartıcı el bombası gibi mühimmatların kullanımı ile ilgili davalar bağlamında, asıl sorunun, bunların potansiyel tehlikesi olmadığını, fakat söz konusu el bombalarının kullanımının, kimyasal içerikleri nedeniyle, yanıcı maddeler bulunduğu yasaklanmış olması olduğunu belirtmektedir (yukarıda 9. paragraf; yukarıda anılan *Vefa Serdar* kararı, §§ 78 ve 79). Mahkeme aynı zamanda, bu tür davalarda, daha ziyade mağdurun hayatının tehlikede olması durumunun, Sözleşme'nin 2. maddesinin uygulanabilirliği hususunda belirleyici bir öneme sahip olduğunu belirtmektedir (bk. örneğin, yukarıda anılan *Perişan ve diğerleri*, §§ 88 ila 90, *Düzova/Türkiye*, No. 40310/06, § 69, 5 Haziran 2012 ve *Kavaklıoğlu ve diğerleri /Türkiye*, No.15397/02, § 226, 6 Ekim 2015).

35. Mahkeme şüphesiz, bazılarının, başvuranın durumunu, aynı operasyon sonunda çok ciddi yanıklarla hayatta kalan bir başka mahkûm olan Hacer Arıkan'ın durumu ile karşılaştırabileceklerini kaydetmektedir (yukarıda anılan *Erol Arıkan ve diğerleri* kararı, § 15). Oysa hayati tehlikesi bulunan Hacer Arıkan'dan farklı olarak (yukarıda 13. paragraf - bk. aynı zamanda yukarıda anılan *Erol Arıkan ve diğerleri* kararı, § 16, 19, 20 ve 72), hiçbir unsurun, aşağıdaki gerekçelerden ötürü, somut olayda başvuran için de durumun aynı şekilde olduğunu kesin olarak söyleme imkânı vermediğini hatırlatmaktadır.

36. Mahkeme, mevcut davanın dosyasında, şikâyet edilen yaraların niteliği ile ilgili olarak aşağı yukarı uyumsuz dört tıbbi rapor yer aldığını belirtmektedir.

Mahkeme, 19 Aralık 2000 tarihli operasyon sonrasında Sağmalcılar Devlet Hastanesinde düzenlenen birinci raporda, başvuranın olası hayati riski konusunda herhangi bir bilgi yer almadığını gözlemlemektedir (yukarıda 10. paragraf). Mahkeme aynı zamanda, başvurana yapılan tedavilerin büyük kısmını sağlayan üniversite hastanesi tarafından düzenlenen ikinci rapor kapsamında da, ilgilinin hayati tehlikesi ile ilgili açıklama yer almadığını gözlemlemektedir (yukarıda 11. paragraf). Mahkeme, Eyüp Adli Tıp Kurumu tarafından düzenlenen üçüncü rapor kapsamında, önceki raporda belirtilen yaraların, başvuranın hayatını tehlikeye atacak nitelikte olmadığı sonucuna varıldığını kaydetmektedir (yukarıda 13. paragraf). Bayrampaşa Devlet Hastanesi tarafından düzenlenen dördüncü rapor kapsamında, belgelere dayalı açıklama yapmadan, başvuranın vücudundaki yanıklar başlangıçta hayati tehlike arz etmesine rağmen, sonrasında uygulanan tedaviler neticesinde bu riskin ortadan kalktığının ifade edildiğini tespit etmektedir (yukarıda 15. madde).

37. Yukarıda belirtilen hususlar ışığında, Mahkeme, ilk iki hastanenin ve -aynı koşullar altında, Hacer Arıkan'ın hayatını tehdit eden tehlikenin farkında olan- Adli Tıp Kurumunun, başvuranın kesin olarak hayati tehlikesi olduğundan bile bile söz etmediklerine inanmak için hiçbir neden görmemektedir. Olaydan yaklaşık iki ay on beş gün sonra başvurayı kabul eden Bayrampaşa Devlet Hastanesi fazla ayrıntı vermeden, ilgilinin hayatının başlangıçta tehlike arz etmesinin bu önemli uygulanabilirlik sorununu incelemek için belirleyici olmadığını ve bu durumun herhangi bir spekülasyona veya kuşkuya imkân vermediğini ileri sürmüştür.

Bu nedenle, Mahkeme, Sözleşme'nin 3. maddesinin esas yönünün, birinci şikâyetin her kısmına uygulanabildiği görüşündedir.

38. Sözleşme'nin 13. maddesi bağlamındaki ikinci şikâyet ile ilgili olarak (yukarıda 31. paragraf), Mahkeme, bir şikâyetin, olgusal iddialar ve hukuki argümanlar olmak üzere iki unsur içerdiğini hatırlatmaktadır. Mahkeme, *jura novit curia* (*hâkim hukuku kendiliğinden uygular*) ilkesi

gereğince, Sözleşme ve Protokolleri gereğince başvuranlar tarafından ileri sürülen hukuki gerekçelerle sınırlı olmadığını ve bir şikâyeti, başvuranlar tarafından ileri sürülenler dışındaki Sözleşme maddeleri ya da hükümleri kapsamında inceleyerek, bu şikâyete konu edilen olaylara ilişkin yapılacak hukuki nitelendirme hususunda karar verebilmektedir (*Radomilja ve diğerleri/Hırvatistan* [BD], No. 37685/10 ve 22768/12, § 126, 20 Mart 2018).

Somut olayda, Mahkeme, Hükümet gibi (yukarıda 32. paragraf), söz konusu şikâyetin Sözleşme'nin yalnızca 3. maddesinin usul yönünden bilfiil incelenmesinin uygun olduğu kanaatine varmaktadır. Söz konusu madde aşağıdaki şekildedir:

“Hiç kimse işkenceye veya insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele veya cezaya tabi tutulamaz.”

II. SÖZLEŞME’NİN 3. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

A. Kabul Edilebilirlik Hakkında

1. Operasyon sırasında başvuranın maruz kaldığı yarıklarda jandarmaların sorumluluğu ve konuya ilişkin ceza soruşturmasının etkin olmaması bağlamındaki şikâyetler ile ilgili olarak

a) İç hukuk yollarının tüketilmemesi ve başvurunun vaktinden önce yapılmış olması

39. Hükümet öncelikle, Bakırköy Ağır Ceza Mahkemesi önünde jandarmalar hakkında adam öldürme ve adam öldürmeye teşebbüs nedeniyle açılan ceza davalarının halen derdest olduklarını ileri sürerek, başvurunun vaktinden önce yapılmış olduğu sonucunu çıkarmaktadır (yukarıda 18 ila 21. paragraflar).

40. Mahkeme, yukarıda anılan yargılamaların şüphesiz Sözleşme'nin 35. maddesinin 1. fıkrası bakımından değerlendirildiğinin altını çizmektedir (*Mahmut Erdoğan/Türkiye* (kk.), No. 26337/95, 6 Eylül 2001 ve *Sabri Oğraş/Türkiye* (kk.), No. 39978/98, 7 Mayıs 2002). Somut olayın bağlamında, bu itirazın, söz konusu ceza yargılamasının etkinliğinin incelemesine yakından bağlı sorunlar (*Rohe Harman /Türkiye* (kk.), No. 30950/96, 1 Mart 2005 ve *Keser ve Kömürcü/Türkiye*, No. 5981/03, § 55, 23 Haziran 2009), yani 3. maddeden doğan usuli yükümlülüklerle riayet edilmesine ilişkin şikâyetlerin esası ile ilgili sorunlar ileri sürdüğü gerçektir (bk. örnek olarak, *Selmouni /Fransa* [BD], No. 25803/94, § 79, 28 Temmuz 1999, AIHM 1999-V, yukarıda anılan *İlhan* kararı, §§ 91-93 ve yukarıda anılan *Kavaklıoğlu ve diğerleri* kararı, § 151).

41. Sonuç olarak, Mahkeme, söz konusu itirazı esasla birleştirmektedir.

42. Hükümet ayrıca, Anayasa Mahkemesi önündeki bireysel başvuru yolunun da tüketilmediğini ileri sürmektedir. Hükümet bu bağlamda, ihtilaf konusu olaylar, söz konusu başvuru yolunun oluşturulduğu 23 Eylül 2012'den önceki bir tarihe dayandığı halde, 17 Temmuz 2014 tarihinde Anayasa Mahkemesi tarafından verilen ve Anayasa'nın 17. maddesinde yer alan işkence yasağının usul yönünden ihlal edildiği sonucuna vardığı karara atıf yapmaktadır. Hükümet aynı zamanda, 20 Kasım 2014 tarihinde verilen benzer bir karara da atıfta bulunmaktadır.

43. Mahkeme, Türk yargı sisteminde, 23 Eylül 2012 tarihinde, Anayasa veya Sözleşme ve Protokolleri ile korunan temel hak ve özgürlüklerin ihlal edildiğini düşünen bir kimse tarafından yapılan bireysel başvuruları incelemekle görevli olan Anayasa Mahkemesi önünde bireysel başvuru yolu oluşturulduğunu kaydetmektedir (bk. örnek olarak, *Önkol/Türkiye*, No. 24359/10, § 66, 17 Ocak 2017).

44. Öyle ki, başvuranların kişisel durumunun, bu yeni hukuk yolunun tüketilmesi sorununun incelemesi esnasında göz önünde bulundurulması gereken unsurlardan biri olduğunu gözlemlemektedir (*Kurić ve*

diğerleri/Slovenya [BD], No. 26828/06, § 286, AİHM 2012 (özetler)). Bu bağlamda, Mahkeme, mevcut başvurunun 31 Temmuz 2009 tarihinde, yani ihtilaf konusu operasyonun üzerinden sekiz yıldan fazla bir süre geçtikten sonra ve söz konusu bireysel başvuru yolunun oluşturulmasından yaklaşık üç yıl iki ay önce yapıldığını kaydetmektedir. Başvuran Mahkemeye başvuruda bulunduğu sırada, şikâyet ettiği ceza davalarından birinin halen derdest olduğu doğrudur (yukarıda 18 ila 21. paragraflar). Ancak davanın esas amacı göz önünde bulundurulduğunda, Mahkeme somut olayda, başvurandan 2012 yılında oluşturulan bir başka hukuk yolunu tüketmesini istemenin hakkaniyete pek az uygun olacağı kanaatine varmaktadır.

45. Sözleşme'nin 3. maddesi ile ilgili karşılaştırılabilir davalarda daha önce bu yönde karar vermiş olması nedeniyle (bk. diğer kararlar arasında, *Şükrü Yıldız/Türkiye*, No. 4100/10, §§ 42-45, 17 Mart 2015 ve yukarıda anılan *Önkol* kararı, § 67), Mahkeme yeniden, iç hukuk yollarının tüketilmesinin Mahkemeye başvuru yapıldığı tarihte değerlendirildiğine ilişkin genel kuraldan muaf tutmayı haklı kılan özel koşullar bulunmadığı sonucuna varmaktadır.

Netice itibarıyla, Mahkeme, Hükümetin bu itirazını reddetmektedir.

b) Altı aylık süre kuralı

46. Hükümet, başvurunun, altı aylık süre kuralı ile de ters düştüğünü iddia etmektedir; zira başvuran, Eyüp Savcılığı tarafından jandarmalar hakkında açılan ceza soruşturmasının, İstanbul Valiliğinin, failer hakkında soruşturma izni vermeyi ikinci kez reddettiği 10 Nisan 2006 tarihinden itibaren başarısızlığa uğrayacağını anlamış olmalıydı (yukarıda 6. paragraf; yukarıda anılan *Erol Arıkan ve diğerleri* kararı, § 34). Bu nedenle, 31 Temmuz 2009 tarihinde yapılan mevcut başvuru, vaktinden sonra yapılmıştır (*Varnava ve diğerleri /Türkiye*, [BD], No. 16064/90 ve diğer 8, §§ 156 ila 159, AİHM 2009).

47. Mahkeme, Sözleşme'nin 35. maddesinin 1. fıkrasının, bir başvuranın, ihtilaf konusuyla ilgili olarak iç hukukta kesin bir karar verilmeden önce, şikâyeti hakkında Mahkemeye başvuruda bulunmasının gerekli olduğu şeklinde yorumlanamayacağını hatırlatmaktadır; zira böyle bir durumda ikincillik ilkesi ihlal edilmiş olacaktır. Bir başvuranın, görünüşte mevcut olan bir yolunu kullanması ve sonrasında bu yolu etkisiz kılan durumların var olduğunu farkına varması halinde, başvuranın bu durumu ilk kez farkına vardığı ya da varmış olması gerektiği tarihi, altı aylık sürenin başlangıç noktası olarak değerlendirileceği belirtilebilir. Mahkeme daha önce, bir yakının şüpheli ölümü ile ilgili soruşturmada olduğu gibi kötü muamele ile ilgili bir soruşturmada da, başvuranların soruşturmanın ilerleyişini ya da durağanlığını takip etmek için harekete geçmeleri ve herhangi bir etkili ceza soruşturması yürütülmediğini farkına vardıklarında veya varmaları gerektiğinde istenen çabuklukla başvuruda bulunmaları gerektiğine karar vermiştir (*Mocanu ve diğerleri/Romanya* [BD], No. 10865/09 ve diğer 2, §§ 260 ve 263, AİHM 2014 (özetler)).

48. Mahkeme, mevcut davada, -Hükümet tarafından ileri sürülen (yukarıda 46. paragraf)- İstanbul Valiliğinin 10 Nisan 2006 tarihli kararının, Bölge İdare Mahkemesi tarafından 21 Eylül 2006 tarihinde iptal edildiğini kaydetmektedir (yukarıda anılan *Erol Arıkan ve diğerleri* kararı, § 36). Mahkemenin nazarında, bu aşamadan itibaren, başvuranın suçlanan şahıslar hakkında kovuşturma açılmasını meşru olarak bekleyebilecek olması nedeniyle, hiç kimse, soruşturma tedbirlerinde gelişme kaydedilmediği iddiasında bulunamaz. Ancak Bakırköy Savcılığı tarafından suçlama dosyasının hazırlanması belli bir zaman almıştır; zira konuyla ilgili iddianame ancak 20 Nisan 2010 tarihinde sunulmuştur (yukarıda 18. paragraf). Mahkeme, bunun yanı sıra, soruşturma sürecinde karşılaşılan zorluklara rağmen, başvuranın dava açmadan önce makul olarak birkaç yıl bekleyebileceği kanaatine varmaktadır (bk. *mutatis mutandis* (gerekli değişiklikler yapılmak koşuluyla), yukarıda anılan *Varnava ve diğerleri*

kararı, § 166), zaten ilgili de, bu tür davalarda kabul edilebilir çabuklukla, 31 Temmuz 2009 tarihinde başvuruda bulunmuştur.

49. Bu nedenle, konuyla ilgili itiraz reddedilmelidir.

c) Sonuç

50. Mahkeme, başvurunun bu kısmının Sözleşme'nin 35. maddesinin 3. fıkrası anlamında açıkça dayanaktan yoksun olmadığını ve başka herhangi bir kabul edilemezlik gerekçesinin bulunmadığını gözlemlemektedir. Sonuç olarak Mahkeme, bu şikâyetin kabul edilebilir olduğu sonucuna varmaktadır.

2. Operasyonun sona ermesi sonrasında vuku bulan olaylara ve başvurana uygulanan tedavilere ilişkin sorumluluk bağlamındaki şikâyetler ile ilgili olarak

51. Tıbbi tedavilerin uygun olmadığı iddiasına gelince, Hükümet, bu konuyla ilgili olarak İçişleri Bakanlığına karşı açılan tam yargı davasının 18 Temmuz 2007 tarihinde reddedildiğini belirtmektedir. Hükümete göre, başvuran, iç hukuk yollarının tüketilmesi kuralına aykırı olarak, Danıştay önündeki temyiz davası sonuçlanmadan önce, 8 Mayıs 2012 tarihinde Mahkemeye başvuruda bulunmuştur (yukarıda 27. paragraf).

52. Başvuranın, operasyon sonrasında nakledilmesi esnasında maruz kaldığı kötü muameleler ile ilgili olarak, Hükümet, cezaevi personeli hakkında, konuyla ilgili kararın 23 Haziran 2008 tarihinde verildiğini belirtmektedir. Hükümet, temyiz başvurusunda bulunulmaması nedeniyle (yukarıda 23. paragraf), söz konusu kararın 15 Eylül 2008 tarihinde kesinleştiğini eklemektedir. 31 Temmuz 2009 tarihinde başvuruda bulunulmuş olması sebebiyle, söz konusu şikâyet vaktinden sonra sunulmuştur.

53. Mahkeme, Hükümetin bu iki itirazını incelemekle yükümlü olmadığı kanısındadır; zira yukarıda belirtilen şikâyetler, aşağıdaki gerekçelerden ötürü başarı ile sonuçlanamayacaklardır.

54. Başvurana uygulanan tıbbi tedaviler hususunda, Mahkeme, ilgilinin bilhassa operasyon bitimi sonrasında derhal acil bakım uygulanmadığından yakındığını kaydetmektedir. Mahkeme, bu hususla ilgili olarak, başvuranın avukatının, operasyonun 19 Aralık 2000 tarihinde “öğleden sonra” sona erdiğini; ancak müvekkilinin hastaneye, Hükümetin de görüşlerinde kabul ettiği üzere 12 saat sonra, saat “02.00” de götürüldüğünü ileri sürdüğünü tespit etmektedir.

Ancak söz konusu görüşlerde, Hükümet, başvuranın yüze yakın yaralı mahkûmla birlikte, saat “14.00” sıralarında, yani sabah değil, öğleden sonra, derhal Sağmalcılar Hastanesine sevk edildiğini belirtmektedir. Mahkeme, bu açıklamanın, dosyada yer alan unsurlar ile desteklendiğini kaydetmektedir; üstelik bunların incelenmesi neticesinde, başvuranın öğleden sonra Sağmalcılar Hastanesine ilk nakli sırasında kayda değer herhangi bir gecikme yaşanmadığı tespitinde bulunmasına imkân vermemektedir. Aynı zamanda, söz konusu belgelerden, başvuranın daha sonrasında kapsamlı ve uygun tedaviye eriştiği ve farklı hastanelerde düzenli takipten yararlandığı anlaşılmaktadır; Mahkemenin nazarında, davanın koşulları, bu hususlar ile ilgili olarak herhangi bir ihmalkârlığın söz konusu olduğunu izlenimi vermemektedir (yukarıda 10 ila 17. paragraflar).

55. Operasyon sonrasında jandarmaların elinde maruz kalınan muameleler ile ilgili olarak, başvuran genel olarak, tahliye edilmeleri ve başka kurumlara sevk edilmeleri sırasında mahkûmların başına neler geleceğini anlatmıştır. Nitekim başvuran, Mahkeme önünde, jandarmaların kötü muameleleri ile ilgili olarak, bu iddiasını destekleyecek hiçbir unsur ibraz etmemiş; ayrıntılı ve ikna edici açıklamalarda bulunmamıştır.

56. Sonuç olarak, başvurunun bu kısmı dayanaktan yoksun olup, Sözleşme'nin 35. maddesinin 3. fıkrasının a) bendi ve 4. fıkrası uyarınca reddedilmesi gerekmektedir.

B. Somut olayda şikâyet edilen yanıklara ilişkin sorumluluk ve konuyla ilgili ceza soruşturmasının etkin olmaması bağlamındaki şikâyetler ile ilgili olarak

1. Tarafların İddiaları

57. Başvuran, temel iddiaları yeniden ele alındığında (yukarıda 30 ve 31. paragraflar), uzun yıllar süren hukuki mücadele sonrasında elde edilen neticeler göz önüne alındığında, koğuşundaki yangından sorumlu olan şahısların kabahatleri ile ilgili olarak hesap vermeleri konusunda hiçbir umut bulunmadığı kanısındadır.

58. Hükümet, başvuranın maruz kaldığı yaralar ile ilgili olarak derin üzüntü duyduğunu ifade etmekte ve Mahkemenin, yukarıda anılan *Erol Arıkan ve diğerleri* davasında vardığı sonuçların yanı sıra bilhassa aynı operasyon sırasında hücresinde çıkan yangın nedeniyle vücudundaki yanıklardan mağdur olan Hacer Arıkan'ın durumu ile ilgili olarak vardığı sonuçların da farkında olduğunu belirtmektedir (yukarıda 13 ve 35. paragraflar). Bundan dolayı, bu bağlamda yürütülen soruşturmaların etkinliği ve etkililiği ile ilgili değerlendirmeyi Mahkemenin takdirine bırakmaktadır.

2. Mahkemenin Değerlendirmesi

59. Mahkeme, yetkililerin veya Devlet görevlilerinin denetimi altında bulundukları sırada, -somut olayda söz konusu olan operasyon sırasında olduğu gibi- yaralanan kişilerin durumunda, ispat yükünün davalı Hükümete düştüğünü; bu nedenle, *a fortiori* (evleviyetle) söz konusu makamların ya da görevlilerin, bir yandan, ihtilaf konusu olayların gerçek seyrini bilen ve

diğer yandan, bu türden iddiaları tam olarak doğrulayacak ya da çürütecek nitelikteki bilgilere erişebilenin yalnızca kendileri olmaları halinde, kendisi hakkında ileri sürülen iddiaları uygun ve ikna edici yöntemlerle çürütme görevinin davalı Hükümete ait olduğunu hatırlatmaktadır (*Mansuroğlu/Türkiye*, No. 43443/98, §§ 77-78, 26 Şubat 2008 ve burada yapılan atıflar, *Keser ve Kömürcü/Türkiye*, No. 5981/03, § 60, 23 Haziran 2009, yukarıda anılan *Perişan ve diğerleri* kararı, § 92, yukarıda anılan *İsmail Altun* kararı, § 69, yukarıda anılan *Erol Arıkan ve diğerleri* kararı, § 82 ve yukarıda anılan *Kavaklıoğlu ve diğerleri* kararı, § 234).

60. Ancak Mahkeme, somut olayda söz konusu isyanı bastırmak için düzenlenen operasyon ile ilgili olarak, daha önce *İsmail Altun* (yukarıda anılan, § 78), *Düzova* (yukarıda anılan, § 91), *Şat/Türkiye* (No. 14547/04, § 81, 10 Temmuz 2012) ve *Erol Arıkan ve diğerleri* (yukarıda anılan, § 84) davaları kapsamında karar verdiğini ve Hükümetin, bilhassa müdahalenin hazırlanması ve yürütülmesiyle doğrudan ilişkili olan unsurlar sunarak, mevcut durumda şikâyet edilen yaraların kökeni ile ilgili yeterli açıklamalarda bulunacak durumda olmadığı sonucuna vardığını hatırlatmaktadır.

Mahkeme mevcut davada, bilhassa aşağıda belirtilen iki önemli husus ile ilgili olarak, farklı bir sonuca götürebilecek herhangi bir özel koşul görmemektedir.

61. İlk olarak, Mahkeme bir kez daha, dosyada doğruluğu araştırılabilir hiçbir unsurun, başvuranın güvenlik güçlerine aktif olarak direndiğini ya da onlara saldırdığını düşündürmemesi nedeniyle, ilgilinin olaylar sırasındaki “davranışlarından” ya da eylemlerinden bir sonuç çıkarılamayacağını tespit etmektedir (bk. *mutatis mutandis* (gerekli değişiklikler yapılmak koşuluyla) diğer birçok karar arasında, yukarıda anılan *Selmouni* kararı, § 95, yukarıda anılan *Perişan ve diğerleri* kararı, §§ 92 ve 95 ve yukarıda anılan *Kavaklıoğlu ve diğerleri* kararı, § 234 ve burada yapılan atıflar), Mahkeme, başvuran hakkında ayaklanma nedeniyle açılan kamu davasının zaman

aşımı nedeniyle düşürüldüğünü ve bu düşme kararının 13 Şubat 2012 tarihli kararla Yargıtay tarafından onandığını kaydetmektedir (yukarıda 25 ve 26. paragraflar). Mahkeme aynı zamanda, bu hukuk durumuna aykırı olarak, Danıştay'ın, iki ay sonra verdiği kararında, başvuranın isyancılar arasında "yer aldığını" (yukarıda 27. paragraf) anımsatmış olmasının, bu belirli durum üzerinde herhangi bir öneme sahip olmadığını da kaydetmektedir.

62. İkinci olarak, Mahkeme, *Erol Arıkan ve diğerleri* davasında olduğu gibi, ihtilaf konusu yangının sebebi konusunda halen bir açıklama yapılmadığını gözlemlemektedir. Mahkeme, başvuranın yangının, kaldığı koğuştaki güvenlik güçleri tarafından atılan el bombaları nedeniyle çıktığını ileri sürdüğünü ve buna Hükümetin itiraz etmediğini kaydetmektedir (yukarıda 58. paragraf). Mahkeme, bu iddianın da, yangının nedenini kesin olarak belirlemenin mümkün olmadığını düşünen Adli Tıp Kurumu tarafından çürütülmediğini (yukarıda 9. paragraf) kaydetmektedir; yalnızca itfaiyeciler, yangının, mahkûmlar tarafından bilerek başlatıldığı yönünde tahminde bulunmuşlardır (yukarıda 8. paragraf).

63. İhtilafın merkezindeki sorunu vurgulayan benzer uyuşmazlıklar ile ilgili çıkarımlarda bulunmak Mahkemenin görevi değildir. Mahkemeye göre, yalnızca etkili bir soruşturma ya da yargılama yangının nedenini tespit etmeye imkân verebilir. Ancak burada, yukarıda belirtilen davalarda varılanla aynı tespite varmak gerekmektedir (59. paragraf): Şikâyet edilen olaylardan yaklaşık on sekiz yıl sonra, ceza yargılaması halen Bakırköy Ağır Ceza Mahkemesi önünde derdesttir ve başvuranın bulunduğu hücrede yangının hangi koşullarda çıktığı halen tespit edilmemiştir (bk. aynı anlamda, yukarıda anılan *Erol Arıkan ve diğerleri* kararı, §§ 90 et 91).

64. Dolayısıyla, hâlihazırda, açılan davaların halen başvuranın maruz kaldığı yaraları haklı kılacak, yani fiziksel ve ruhsal acılarının kökenindeki şiddetin kullanılmasını kendi davranışları nedeniyle kaçınılmaz hale geldiğini gösterecek bilgiler ibraz etmeye imkân vermediği tespitine varmak gerekmektedir.

65. Bu nedenle, Mahkeme, hâlihazırda Bakırköy Ağır Ceza Mahkemesi önünde görülmekte olan davanın derdest olması bağlamındaki itirazı reddetmekte (yukarıda 21, 39 ve 40. paragraflar) ve Sözleşme'nin 3. maddesinin ihlal edildiği sonucuna varmaktadır.

III. SÖZLEŞME'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI HAKKINDA

66. Sözleşme'nin 41. maddesi aşağıdaki şekildedir:

“Eğer Mahkeme, işbu Sözleşme ve Protokolleri'nin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeci Taraf'ın iç hukuku bu ihlalin sonuçlarını ancak kısmen ortadan kaldırıabiliyorsa, gerektiği takdirde, zarar gören taraf lehine adil bir tazmin verilmesine hükmeder.”

A. Tazminat

67. Başvuran, aile kurma, çalışma ve normal bir hayata sahip olma şanslarını yok eden vücudundaki yaralar ve yara izleri nedeniyle katlandığı acılardan ötürü maruz kaldığını düşündüğü maddi zarar için 50.000 avro, manevi için ise 250.000 avro talep etmektedir.

68. Hükümet, bu taleplere itiraz etmektedir. Başvuranın maddi tazminat ile ilgili taleplerinin belgelendirilmemiş; manevi tazminat ile ilgili taleplerinin ise aşırı olduğu kanısındadır. Bu son husus ile ilgili olarak, Hükümet, *Erol Arıkan ve diğerleri* davasında (yukarıda anılan, § 115), manevi tazminat olarak Bayan Arıkan'a ödenen 20.000 avroya atıf yapmaktadır.

69. Mahkeme, tespit edilen ihlal ile iddia edilen maddi zarar arasında herhangi bir nedensellik bağı bulunmadığı kanaatine varmakta ve bu talebi reddetmektedir. Buna karşılık, başvurana, manevi tazminat bağlamında fiilen 20.000 avro ödenmesinin uygun olduğu kanaatine varmaktadır.

B. Masraf ve Giderler

70. Başvuranın avukatları, ne sözleşme ne de iş cetveli sunmadan, 18.400 avro hizmet ücreti talep etmektedirler. Avukatlara göre, bu alacak ilk üç başvuran tarafından ödenmemiş olmasına rağmen (bk. yukarıda 1 ve 3. paragraflar), ilgililerin, İstanbul Barosu tarafından uygulanabilir asgari ücret tarifesine uygun olarak bu meblağı ödemeleri gerekmektedir.

Avukatlar aynı zamanda, üç müvekkili temsil ettikleri iç hukuktaki dört yargılama kapsamında ofis ve sekreterlik harcamalarına karşılık gelen 600 avro tutarında bir ödeme yapılması talebinde de bulunmaktadırlar. Aynı zamanda, Mahkeme önündeki yargılama nedeniyle 140 avro talep etmektedirler. Bu meblağ şu başlıklar altında sıralanmıştır: Posta masrafları için 20 avro, kırtasiye masrafları için 80 avro, iletişim masrafları için 20 avro, yapılacak harcamalar için 20 avro. Çeviri masrafları ile ilgili olarak, çevirmene 1.530 Türk lirası, yani olayların geldiği dönemde yaklaşık 500 avro ödeme yapıldığını iddia etmektedirler.

Bilhassa o dönemde İsviçre’de yaşayan başvuran ile ilgili olarak, avukatlardan biri danışmanlık hizmeti verdiğini belirtmektedir. Bu nedenle, başvuranla her biri yaklaşık yirmişer dakika süren otuz telefon görüşmesi yapmış olup, bu çalışma süresinin 2.500 Türk lirası hizmet ücreti gerektirdiği kanaatindedir. Öte yandan 13.000 Türk lirası karşılığında, on mektup yazmış; mevcut başvuruyu ve bunun yanı sıra görüşleri hazırlamıştır.

Avukatlar son olarak, Devlete ödemek zorunda oldukları gelir vergilerinin yaklaşık 5.000 Türk lirasına ulaştığını ileri sürmektedirler.

71. Mahkeme, söz konusu taleplerin herhangi bir kanıtlayıcı belge ile desteklenmediğini ve bu nedenle, iddia edilen masraf ve giderlerin gerçek ve gerekli olduklarının kesin olmadığını ileri sürmektedir.

72. Mahkeme içtihatlarına göre, bir başvurana masraf ve giderlerin geri ödenebilmesi için, başvuranın söz konusu masraf ve giderlerin fiilen ve

gerekli olduğu için yapılmış olduğunun belgelenmesi ve talep ettiği miktarın makul bir nitelikte olması gerekmektedir.

Somut olayda, Mahkeme öncelikle, dile getirilen iddiaların büyük kısmının, ilk üç başvuran için yapılan temsil çalışmaları ile ilgili olduğunu; üstelik bu iddiaların yanında, kanıtlayıcı belge, makbuz ya da avukatlık ücreti kayıtları; öte yandan, avukatlık ücretleri söz konusu olduğunda, Mahkemenin, İstanbul Barosu Ücret Tarifesine bağlı olmadığını dikkate alarak çalışma saatleri çizelgesi de sunulmamış olduğunu gözlemlemektedir.

Bu koşullarda ve İç Tüzüğü'nün 60. maddesinin 2 ve 3. fıkraları da göz önünde bulundurulduğunda, Mahkeme, bu talepleri ancak reddedebilir.

C. Gecikme Faizi

73. Mahkeme, gecikme faizi olarak, bu miktarlara, Avrupa Merkez Bankasının marjinal kredi faizlerine uyguladığı faiz oranına üç puan eklenerek elde edilecek oranın uygulanmasının uygun olduğu sonucuna varmaktadır.

BU GEREKÇELERLE, MAHKEME, OY BİRLİĞİYLE,

1. Hükümetin, Bakırköy Ağır Ceza Mahkemesi önündeki derdest ceza yargılaması ile ilgili ilk itirazını esasla birleştirmeye ve reddetmeye;
2. Başvurunun, Sözleşme'nin 3. maddesi açısından, ihtilaf konusu operasyon sırasında maruz kalınan yanıklarda jandarmaların sorumluluğu bağlamındaki şikâyetler ile ilgili olarak, kabul edilebilir olduğuna, geri kalan kısmının ise kabul edilemez olduğuna;
3. Sözleşme'nin 3. maddesinin ihlal edildiğine,

4.

a) Davalı Devlet tarafından başvurana, Sözleşme'nin 44 § 2 maddesi uyarınca, kararın kesinleşeceği tarihten itibaren üç ay içerisinde, ödeme tarihindeki geçerli döviz kuru üzerinden davalı Devletin para birimine çevrilmek üzere, ödenmesi gereken her türlü vergi tutarı hariç olmak üzere, manevi tazminat olarak, 20.000 avro (yirmi bin avro) ödenmesine;

b) Söz konusu sürenin bittiği tarihten başlayarak ödemenin yapıldığı tarihe kadar, bu miktarlara, Avrupa Merkez Bankasının o dönem için geçerli olan marjinal kredi faiz oranının üç puan fazlasına eşit oranda basit faiz uygulanmasına,

5. Adil tazmine ilişkin kalan taleplerin reddine *karar vermiştir*.

İşbu karar, Fransızca dilinde tanzim edilmiş olup, Mahkeme İç Tüzüğü'nün 77. maddesinin 2 ve 3. fıkraları uyarınca, 29 Ocak 2019 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.

Stanley Naismith
Yazı İşleri Müdürü

Robert Spano
Başkan